

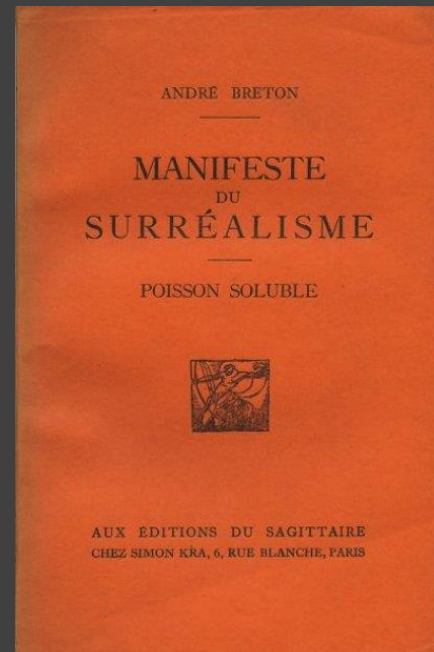
surrealisme

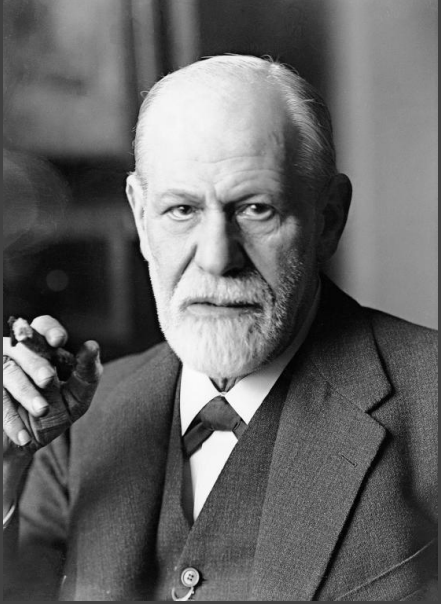

SUR-RÉALISME = BOVEN DE WERKELIJKHEID STAANDE KUNST

Het surrealisme ontstond in 1924 toen de Franse schrijver André Breton zijn 'Premier manifeste du Surréalisme' publiceerde in het tijdschrift *De surrealistische revolutie*. Hij geloofde in een hogere werkelijkheid, waarin droom en werkelijkheid samenkomen. Zijn manifest betekende tevens het einde voor het dadaïsme, de kunstenaarsbeweging waarin het irrationele en het toeval een grote rol spelen. Dit zijn ook kenmerken van het surrealisme. Spontane uitingen zonder tussenkomst van het verstand, het 'psychisch automatisme', is zowel in de surrealistische literatuur als in de beeldende kunst een belangrijk middel om uitdrukking te kunnen geven aan het onderbewustzijn.

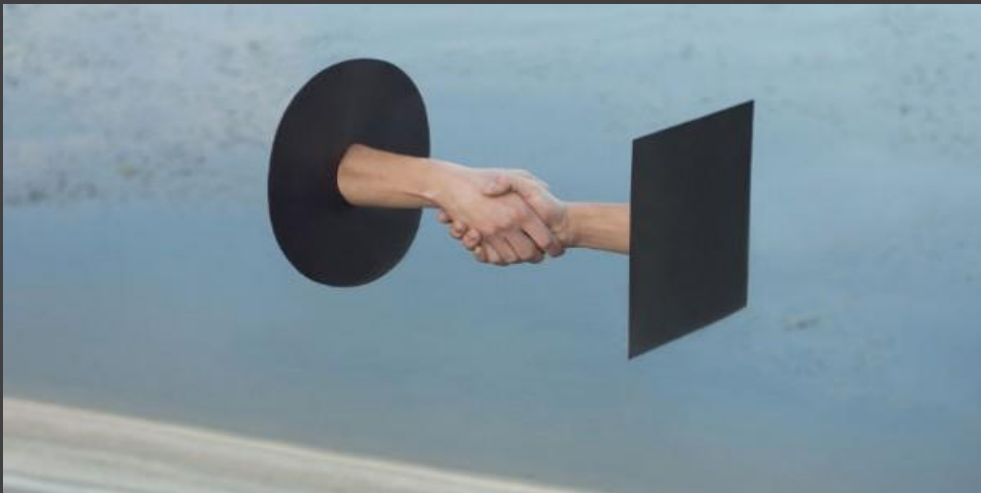

Sigmund Freud en de innerlijke waarheid

De Oostenrijkse neuroloog Sigmund Freud was met zijn psychoanalyse een belangrijke inspiratie voor de surrealisten. Freud verklaarde dat het denken, voelen en handelen van de mens grotendeels bepaald wordt door het onderbewuste. Tijdens de slaap zouden onderdrukte gevoelens en verdrongen ervaringen in de vorm van dromen zich prijsgeven. De kunstenaars van het surrealisme probeerden dit onderbewuste aan te tonen door de droomwereld te verbeelden. Zij droegen 'innerlijke waarheid' hoog in het vaandel.

Surrealistische kunstenars schrikken er niet voor terug om alle mogelijk materialen te gebruiken en hiermee te experimenteren. Daarbij worden vaak de grenzen tussen werkelijkheid en fantasie overschreden. Bestaande voorwerpen kunnen plotseling getransformeerd worden tot surrealistische kunst door ze in een geheel andere context te plaatsen.

Het surrealisme begint als Europese kunststroming, maar vanwege het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog emigreren veel kunstenaars naar de Verenigde Staten, waardoor het surrealisme zich ook daar verspreidt en inspiratiebron wordt voor [Jackson Pollock](#) en andere kunstenaars van het [abstract expressionisme](#). Het surrealisme kent tot in de jaren vijftig haar bloeitijd, maar blijft tot ver in de twintigste eeuw een aanknopingspunt voor jonge kunstenaars.

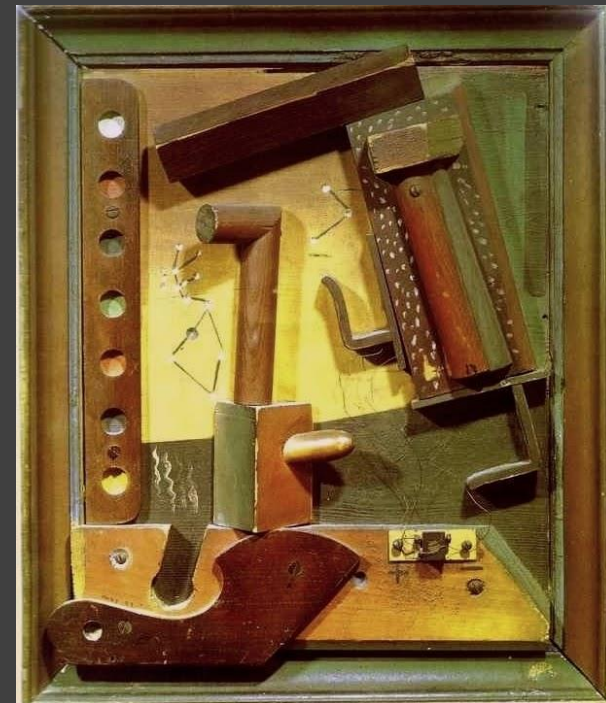

Giorgio de Chirico (1888-1978)

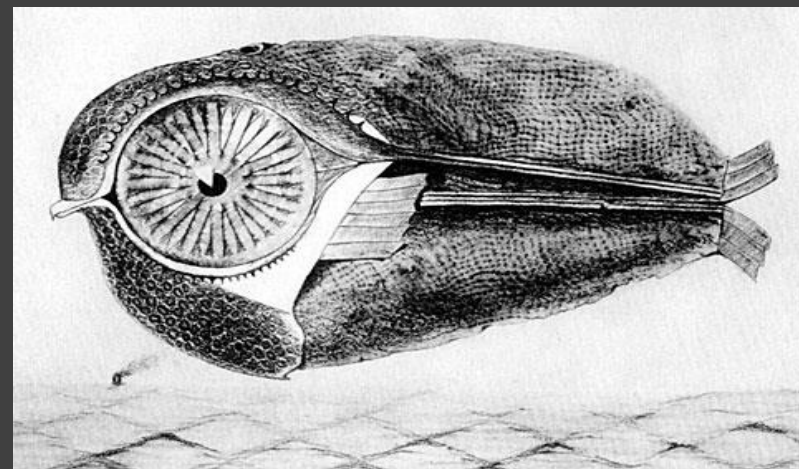
Kunstenaars als [Salvador Dalí](#), [René Magritte](#) en [Max Ernst](#) lieten zich inspireren door de schilderijen van [Giorgio de Chirico](#). Met zijn spel met perspectieven weet hij de beschouwer te desoriënteren en een mysterieuze sfeer op te roepen.

Max Ernst (1891-1976)

Zijn werken worden gerekend tot het dadaïsme en het surrealisme. Ernst ontwikkelde een reeks technieken die de traditionele schilderkunst, grafiek en zelfs sculptuur moesten vervangen. Zoals collage, dripping, assemblage en frottage.

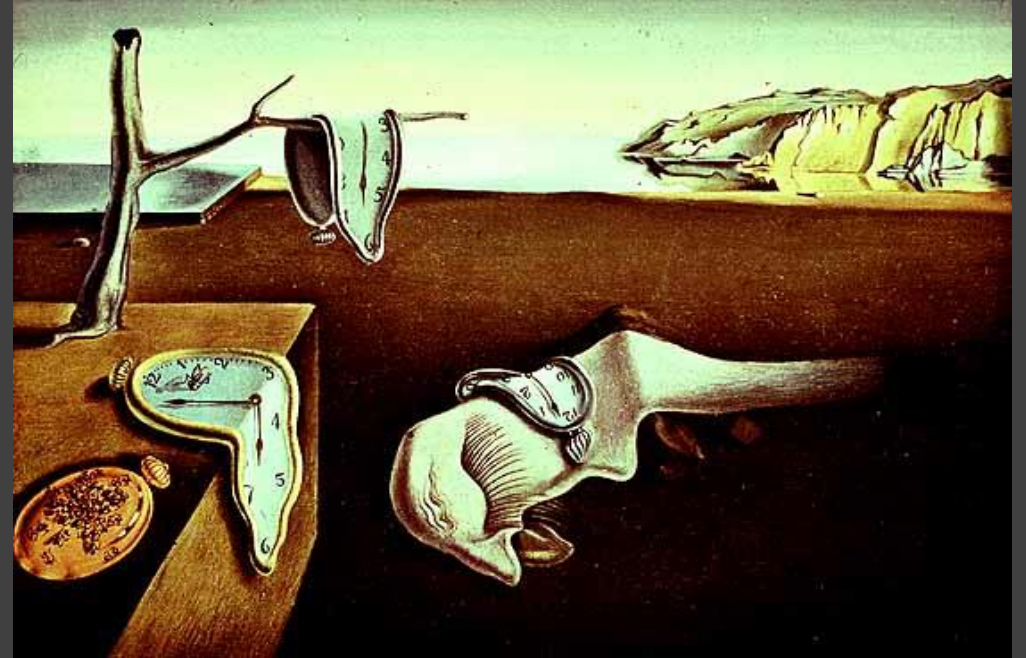

Salvador Dali (1904 - 1989)

Salvador Dali zei over zijn eigen kunst:
"Het zijn handgeschilderde
droomfoto's".
Hij schilderde dus zijn eigen dromen en
ideeën na.

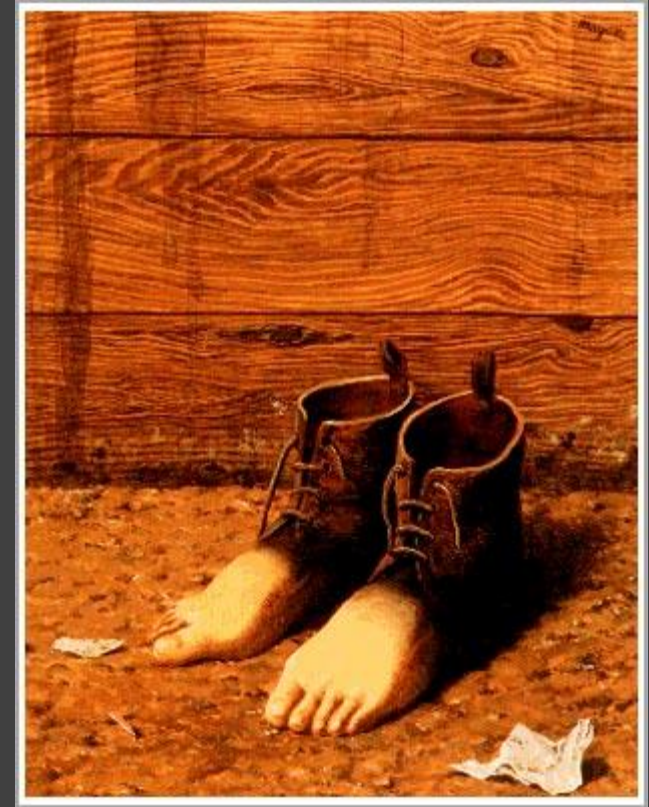

René Magritte (1898-1967)

Kunstenaar Rene Magritte combineerde voorwerpen met lichaamsdelen. Ze lijken wel bij elkaar te passen, maar toch klopt er iets niet...

Het geeft een vervreemdend effect.

Filmpje

<https://www.youtube.com/watch?v=PN468KAJoyI>

Opdracht 1:

Ga in het klaslokaal, in de school of op de route van school naar huis op zoek naar gezichten!

Maak met je smartphone foto's van alles om je heen waar jij een gezicht in herkent. Print de beste foto uit.

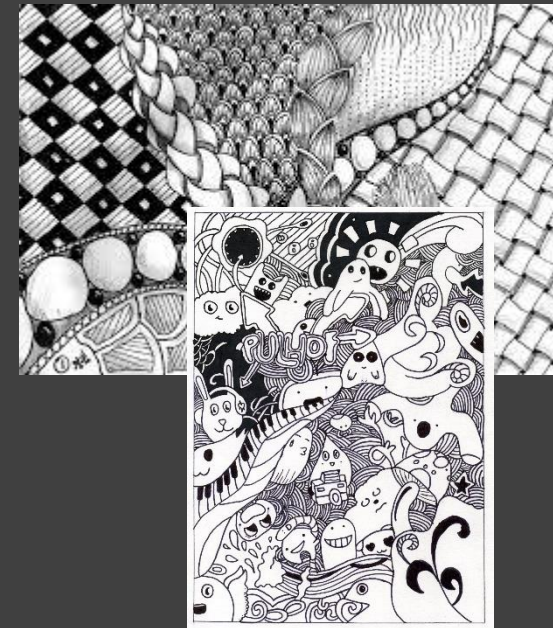
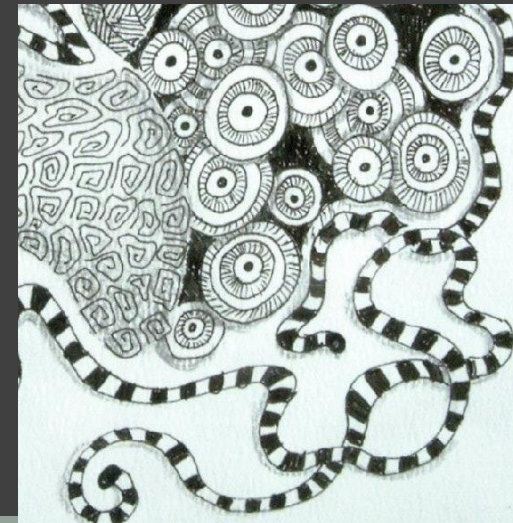
Plak de helft van het geprinte gezicht op papier en maak de andere helft zelf af met potlood.

Opdracht 2:

In het filmpje wordt uitgelegd wat droedels zijn (automatisch schrijven). Pak een klein formaat tekenpapier en laat je droedels vanzelf op het papier komen zonder na te denken.

Soms werkt het goed om je te laten leiden door (achtergrond)muziek. Vul sommige droedels op met een frottage techniek zoals Max Ernst in zijn kunst gebruikte (dit zie je ook terug in het filmpje).

Cadavre Exquis

De surrealisten bedachten een spel waarmee ze hun fantasie de vrije loop konden laten gaan. Dit noemden ze 'Cadavre Exquis'. Bij dit spel wordt door een paar kunstenaars samen één tekening gemaakt. Een vel papier wordt in drie of vier delen gevouwen en elke kunstenaar maakt op één stuk van het papier een gedeelte van de tekening. Vervolgens vouwt hij bijna volledig dicht, alleen een stukje van de laatste lijnen moet nog te zien zijn. De volgende kunstenaar ging dan door met tekenen op deze lijnen. Dit gaat zo door totdat iedereen een gedeelte heeft getekend en het werk af is. Op deze manier weet je niet wat degene voor je heeft getekend en zie je dus ook pas wat het geworden is als iedereen een stukje van de tekening gemaakt heeft.

Opdracht 3: Ga in tweetallen een cadavre Excuis maken. Bedenk zelf een onderwerp. Bijvoorbeeld een fantasiewezen of – landschap.

Opdracht 4: Maak een fotocollage waarbij je een persoon in een andere omgeving plaatst. Zorg dat er iets verandert aan het uiterlijk van de persoon zodat het beeld een sterk vervreemdend effect krijgt.

Je mag gebruik maken van photoshop of tijdschriften.

